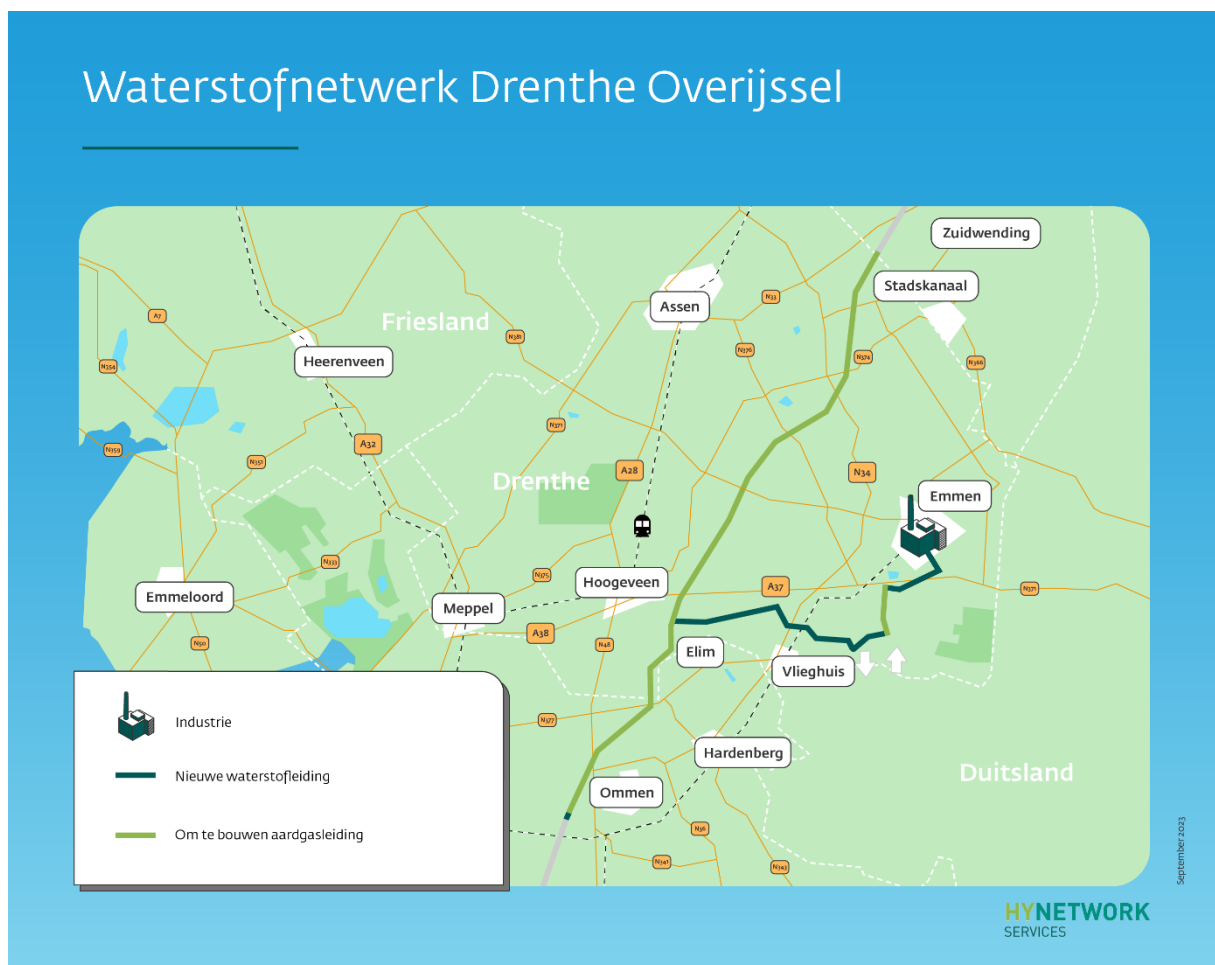

Participatieplan Waterstofnetwerk Drenthe Overijssel

Blijf op de hoogte en denk mee

INHOUD

INLEIDING	3
1. Waterstofnetwerk Drenthe Overijssel	5
1.1 <i>Over Waterstofnetwerk Drenthe Overijssel.....</i>	5
1.2 <i>Participatie: waarom we u betrekken.....</i>	7
1.3 <i>Uitgangspunten van communicatie.....</i>	8
1.4 <i>De te doorlopen procedure en mogelijkheden voor inspraak.....</i>	8
2. Participatieaanpak.....	11
2.1 <i>Evaluatie Voorstel voor participatie.....</i>	11
2.2 <i>Lokale bewoners en bedrijven.....</i>	12
2.3 <i>Lokale dorpsbelangen en -raden</i>	14
2.4 <i>Professionele en maatschappelijke organisaties.....</i>	15
2.5 <i>Bestuurs- en overheidsorganen.....</i>	16
Bijlage A. Participatiekalender - Wat gebeurt wanneer?	18

INLEIDING

Voor u ligt het Participatieplan voor het **Waterstofnetwerk Drenthe Overijssel** (hierna: WNDO).

Met dit plan vertellen we hoe en wanneer u op de hoogte blijft en met ons mee kunt denken. Met 'u' bedoelen we de omgeving van WNDO: lokale burgers en bedrijven, (lokale) belangengroepen, professionele en maatschappelijke organisaties en bestuurs- en overheidsorganen. In hoofdstuk 1 leest u over WNDO en waarom en waarbij we u willen betrekken. In hoofdstuk 2 staat hoe en wanneer we u in deze fase betrekken.

Wie is 'we' in deze tekst? 'We' staat voor het projectteam WNDO. Dit is een samenwerking tussen Hynetwork Services (HNS) en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK). HNS is een 100% dochterbedrijf van NV Nederlandse Gasunie. Dit plan is geschreven door het projectteam van HNS in samenwerking met EZK.

WNDO is niet tijdelijk. Wanneer de buisleidingen van HNS er eenmaal liggen, is dat voor lange tijd. Daarom vinden we draagvlak in de omgeving erg belangrijk. We beseffen dat we te gast zijn op en in andermans grond. We willen u graag al vroeg en op een passende manier bij onze plannen betrekken. We stellen ons op als partner en gaan in gesprek om zo samen tot goede en gedragen oplossingen te komen. Bovendien zijn we vanaf de start duidelijk over hoe we te werk gaan: zowel vanuit de rol als initiatiefnemer van WNDO (HNS) als vanuit de rol van bevoegd gezag (EZK). Daarom beschrijven we onze aanpak in dit Participatieplan. Voor dit plan gebruiken we de adviezen en reacties die wij van de omgeving hebben ontvangen op het eerder gepubliceerde Voornemen en voorstel voor Participatie. Deze ideeën hebben we aangevuld met onze ervaringen uit andere projecten.

Waar gaat de participatie in deze fase over?

De ontwikkeling van WNDO duurt lang. Dit Participatieplan gaat over de periode van de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (concept-NRD) tot en met het Voorkeursalternatief (zie in het blauw hieronder). Dit is de periode waarin we een technisch ontwerp ontwikkelen en we mogelijke locaties voor het netwerk onderzoeken. Misschien krijgen we nieuwe inzichten en ideeën, wanneer de echte aanleg dichterbij komt. In dat geval passen we dit plan aan en publiceren we het ook opnieuw.

INPUT OP CONCEPT NOTITIE REIKWIJDTE EN DETAILNIVEAU (CONCEPT-NRD)

In deze fase van het project is de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (concept-NRD) gepubliceerd. Dit is het onderzoeksplan. Hierin staat welke tracé-alternatieven en varianten verder onderzocht worden en welke alternatieven zijn afgevallen. Oftewel: waar kunnen de leidingen komen te liggen? Daarnaast staat in de concept-NRD een overzicht van de onderdelen die in het Milieueffectrapport (MER) onderzocht worden en op welke manier dit gebeurt.

WAT DOEN WE MET UW INPUT?

Wij nemen uw reactie mee om de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) vast te stellen. De opgehaalde input kan daarnaast worden meegenomen in de Integrale Effect Analyse (IEA). In de IEA worden naast milieu (uit het MER), ook de onderdelen kosten, techniek, omgeving en toekomstvastheid meegenomen om de verschillende tracé-alternatieven met elkaar te vergelijken. De NRD geeft aan wat de onderzoekscope voor het MER is, oftewel wat er wel en niet onderzocht zal worden.

1. WATERSTOFNETWERK DRENTH OVERIJSSSEL

In dit hoofdstuk leest u eerst over wat het project WNDO inhoudt. Waarom, waar en hoe willen we dit project doen? En in welke fase zijn we nu? Daarna vertellen we u waarom we participatie belangrijk vinden. Tot slot leest u hoe uw betrokkenheid samenhangt met de rest van het project. De samenhang tussen het project, de participatie en de zogenoemde Milieueffectrapportage ziet u ook in figuur 2.

1.1 Over Waterstofnetwerk Drenthe Overijssel

Waarom dit project?

In Nederland gebruiken we nu nog veel fossiele energie, zoals aardgas en kolen. Bij de verbranding van fossiele brandstoffen komt veel CO₂ vrij. Dat is slecht voor het klimaat. Veel van de fossiele brandstoffen worden door de industrie verbrand. Dit kunnen we vaak niet verduurzamen door elektrificatie. (CO₂-vrije) waterstof is de oplossing voor de verduurzaming van de industrie. Hiervoor is er een waterstofnetwerk nodig. Met dit netwerk van buisleidingen kan waterstof van A naar B worden gebracht. HNS heeft van het kabinet de opdracht gekregen om dit mogelijk te maken.

Het commerciële stuk van het netwerk, namelijk het vinden en binden van geïnteresseerde partijen die aangesloten willen worden, valt niet binnen dit Participatieplan.

Wat willen we doen en waar?

Hoe ziet het waterstofnetwerk eruit en waar komt het te liggen (tracé)? Voor de verduurzaming van de industrie is er een landelijk waterstofnetwerk nodig. Het waterstofnetwerk in de provincie Drenthe en provincie Overijssel is hiervan onderdeel. Hiermee kan waterstof van Stadskanaal naar Ommen en via Elim naar Emmen worden vervoerd. U ziet dit in Figuur 1. In de provincie Drenthe is de industrie in Emmen belangrijk voor waterstof. Meer over WNDO leest u in het [Voornemen en voorstel voor Participatie voor het project: Waterstofnetwerk Drenthe Overijssel](#). Dit voornemen is op 16 juni 2023 gepubliceerd op www.rvo.nl/waterstofnetwerk-do.

Figuur 1. Afbeelding van Waterstofnetwerk Drenthe Overijssel

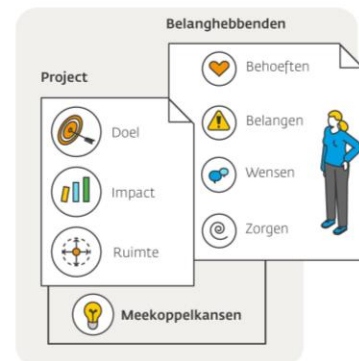
Waar staan we nu in het project?

We zijn graag zo helder mogelijk over de manier waarop de omgeving op de hoogte kan blijven en kan meedenken. Het volgende onderdeel is voor nu actueel.

- **Input op de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (concept-NRD)**

In de eerste fase, het Voornemen, kon iedereen tracé-alternatieven aandragen of reageren op de plannen voor het voorgestelde tracé. Wij hebben geen voorstellen voor alternatieven ontvangen. In de concept-NRD staat welk tracé we verder onderzoeken in het milieueffectrapport (MER). Hierin staat ook wat we daarvoor tot in welk detail willen onderzoeken. U kunt hierbij denken aan de effecten van licht en geluid tijdens de aanleg van het netwerk of de veiligheid. We zijn nu op het punt dat we iedereen vragen naar hun mening over hoe we het tracé verder onderzoeken. Zijn we hierin volledig? Zien we dingen over het hoofd? Wat vinden mensen van onderzoeksthema's in het MER en hoe deze onderzocht worden? Iedereen kan een reactie indienen op het deel dat gaat over het MER. Alle input op de concept-NRD wordt meegenomen voor het vaststellen van de NRD.

De reacties op de concept-NRD kunnen daarnaast worden meegenomen in de zogenoemde Integrale Effect Analyse (IEA). In deze IEA worden naast milieu (uit het MER), ook de onderdelen kosten, techniek, omgeving en toekomstvastheid meegenomen om de verschillende tracé-alternatieven met elkaar te vergelijken.

Wat komt later aan bod?

- **Input op MER/IEA/ concept-voorkeursalternatief en (ontwerp) Projectbesluit en besluiten**
De minister voor Klimaat en Energie en de minister voor Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening kiezen het voorkeursalternatief. Dat doen zij in overleg met de gemeenten en andere bevoegde gezagen. Het voorkeursalternatief ligt in concept ter inzage met de MER en IEA. Dan kan iedereen reageren op deze documenten. Deze reacties worden meegenomen om het voorkeursalternatief vast te stellen. Vervolgens doen we verdiepend onderzoek, dat is de MER Fase II. De uitkomsten hiervan worden gebruikt om het Projectbesluit te maken. Stap voor stap werken we zo naar de definitieve besluiten voor het project. Wat deze stappen zijn, ziet u in figuur 2. Voor iedere stap werken we het Participatieplan bij en beschrijven we waar iedereen op kan reageren.
- **Impact werkzaamheden aanleg**
We willen u en andere belanghebbenden goed informeren over de gevolgen van ons project op de directe leef- en werkomgeving. Het gaat dan vooral om de impact tijdens de werkzaamheden voor de aanleg van het netwerk. Hoe het project zich verder ontwikkelt en hoe dichterbij de aanleg komen, hoe duidelijker die impact wordt. Tegen die tijd betrekken we de directe omwonenden en bedrijven nog meer. Een uitgebreide omschrijving met meer details hierover volgt nog. Onderwerpen die wij willen bespreken, zijn bijvoorbeeld de planning (start en duur), kwesties als veiligheid en overlast, en zogenoemde uitvoeringskansen (het combineren van de werkzaamheden met andere werkzaamheden).

1.2 Participatie: waarom we u betrekken

We weten dat onze activiteiten effect hebben op anderen. Misschien heeft u (tijdelijk) overlast van ons werk of zijn er andere gevolgen voor u. Daarom proberen we zo open en transparant mogelijk te zijn.

Ten eerste door duidelijk te zijn over wat we op welk moment doen en hoe dat anderen kan raken. Ten tweede door de omgeving en belanghebbenden op tijd te betrekken bij onze plannen, keuzes en activiteiten en waar het kan mee te laten denken.

Wat we willen ophalen en bereiken:

- We horen graag hoe u op de hoogte wilt blijven. Zo kunnen we u goed informeren.
- We willen weten welke vragen en zorgen u heeft, maar ook welke kansen u ziet. Zo kunnen we daar zoveel mogelijk rekening mee houden.
- We willen laten zien hoe we met uw belangen, aandachtspunten, kansen en zorgen zijn omgegaan. Zo is helder waarom we bepaalde keuzes hebben gemaakt.
- Wij willen de gevolgen van ons project duidelijk laten zien en samen met u alternatieven en andere mogelijkheden goed afwegen. Zo doen we het juiste, zowel voor de korte als voor de lange termijn.
- We willen met u in gesprek blijven en samenwerken. Zo bouwen we een lange en prettige relatie met u op die ook van waarde is tijdens de uitvoering en later, als het netwerk in gebruik is.

1.3 Uitgangspunten van communicatie

Elk participatietraject is anders. Voor dit traject hebben we een herkenbare structuur met duidelijke uitgangspunten voor onze communicatie:

- Onze communicatie is duidelijk en begrijpelijk voor elke doelgroep.
- We communiceren en informeren op verschillende manieren. Zo kan iedereen onze informatie op een passende manier tot zich nemen. Wie dat wil, kan met ons in gesprek gaan.
- Daar waar het kan maken we informatie visueel.
- We communiceren op tijd en proactief. We wachten niet tot er vragen komen, maar proberen deze alvast te beantwoorden.
- We zijn goed bereikbaar en reageren snel op vragen, verzoeken en klachten.
- We gaan zorgvuldig om met persoonsgegevens, zoals namen en adressen. Dit betekent dat we ons houden aan de zogenoemde AVG-regels als we persoonsgegevens bewaren.

1.4 De te doorlopen procedure en mogelijkheden voor inspraak

We willen een goed doordacht besluit over dit project nemen voordat de aanleg van het netwerk start. In dit project volgen we de stappen uit de 'projectprocedure'. Per 1 januari 2024 is de Omgevingswet namelijk in werking getreden.

In Figuur 2 zijn de stappen van de procedure weergegeven. Wanneer deze geel gemarkeerd is, kunt u reageren op het document dat dan is gepubliceerd.

Het rode kader geeft aan waar we nu staan. Op dit moment zit het project in de Verkenningsfase. In deze fase onderzoeken we mogelijke routes voor de nieuw aan te leggen buisleidingen. Deze fase eindigt wanneer het voorkeursalternatief bepaald. De Verkenningsfase duurt tot begin 2025. Daarna werken we door naar het vaststellen van het Projectbesluit. Dit is waarschijnlijk begin 2026.

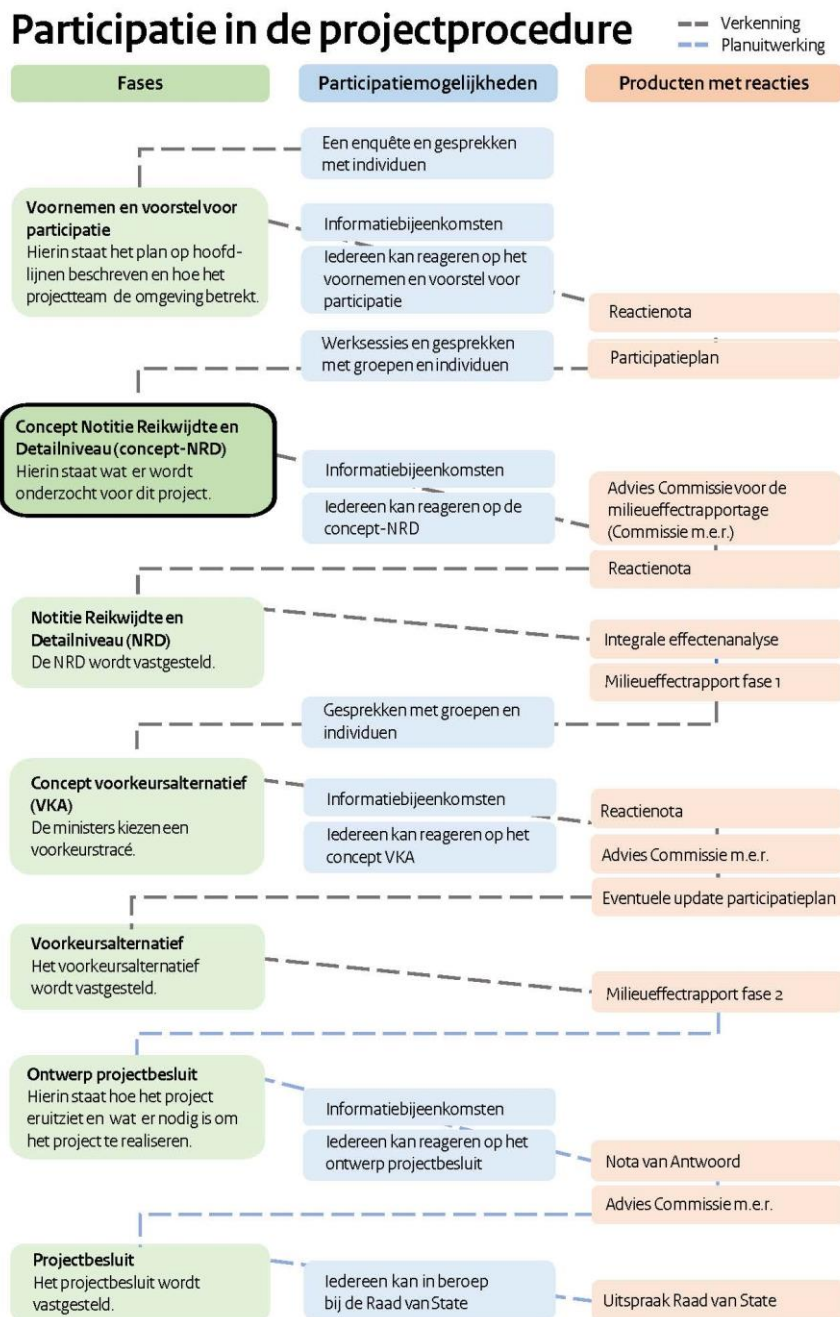
Wat is een zienswijze?

Een zienswijze is een formele reactie op een document. Je spreekt van een zienswijze wanneer het wettelijk verplicht is om belanghebbenden de mogelijkheid te bieden om te reageren. Is dit niet verplicht dan spreek je van een reactie. We vinden een reactie en zienswijze even belangrijk. Daarom kiezen we ervoor om op dezelfde manier om te gaan met beide.

Figuur 2. Stappen in de projectprocedure

Figuur 3 toont de verschillende stappen in het procedure en de samenhang met de participatie-mogelijkheden.

Figuur 3. Samenhang tussen projectprocedure en participatieproces

2. PARTICIPATIEAANPAK

In dit hoofdstuk leest u over hoe de verschillende groepen in onze omgeving kunnen meedenken en op de hoogte kunnen blijven. De groepen die aan bod komen zijn:

- Lokale bewoners en bedrijven
- Lokale dorpsraden - en verenigingen
- Professionele en maatschappelijke organisaties
- Bestuurs- en overheidsorganen

2.1 Evaluatie Voorstel voor participatie

In juni 2023 hebben we het Voornemen en voorstel voor Participatie gepubliceerd. Dit document lag zes weken ter inzage. Tijdens die periode kon iedereen reageren op dit document. Daarbij waren er vier inloophbijeenkomsten in de omgeving en hielden we persoonlijke gesprekken met belanghebbenden.

Uit deze reacties hebben wij de belangrijkste leerpunten op een rij gezet:

- **Meer kennis over waterstof en het waterstofnetwerk WNDO (ook nationaal)**
 - Een deel van de omgeving weet al iets over waterstof. Tijdens de inloophbijeenkomsten en persoonlijke gesprekken met belanghebbenden hebben we gemerkt dat er over het algemeen nog veel onduidelijk is over wat waterstof is.
 - Er leven vragen over het nut en de noodzaak van een landelijk waterstofnetwerk.
 - De omgeving heeft weinig kennis over de plannen voor het waterstofnetwerk in Drenthe en Overijssel.
 - De omgeving wil graag informatie over de veiligheid van waterstof, de invloed van het project op de omgeving (bijvoorbeeld overlast c.q. belemmeringen op percelen), de ligging van de leidingen en de mogelijkheid om huizen en bedrijven aan te sluiten.
- **Toekomstige betrokkenheid: goed onderscheid in informeren en meepraten, fysiek en digitaal**
 - De opzet van de inloophbijeenkomsten in juni 2023 werden goed ontvangen. Net als de online bijeenkomst (webinar) die is organiseert om mensen te informeren. Terugkijken kan via de link <https://www.youtube.com/watch?v=4ViHLpsu39Y>.
 - De kaarten per deelgebied zijn goed ontvangen. Toch wil de omgeving in nog meer detail de ligging van de buisleidingen ten opzichte van bijvoorbeeld woonhuizen kunnen zien.

Meenemen wensen in dit Participatieplan

Van deze eerste contacten met de omgeving hebben we geleerd. We weten beter wat de omgeving al weet over waterstof en dit project. Ook weten we nu hoe deze mensen en organisaties op de hoogte willen blijven en op welke manier(en) en over welke onderwerpen ze met ons in gesprek willen. Al deze resultaten hebben we gebruikt om het eerdere Voornemen en Voorstel voor participatie bij te werken tot het Participatieplan dat u nu leest. In de volgende paragrafen staat hoe wij elke doelgroep willen betrekken bij WNDO .

2.2 Lokale bewoners en bedrijven

Wie zijn dit? Iedereen die dicht bij het tracé (de leiding) woont, verblijft of werkt in die delen van de gemeenten Aa en Hunze, Borger-Odoorn, Hoogeveen, Midden-Drenthe, Coevorden, Hardenberg, Emmen en Ommen en daarom vragen of zorgen heeft.

Bewoners en bedrijven kennen hun omgeving als geen ander. We bieden u verschillende manieren om betrokken te zijn bij het proces. Tijdens het hele project kunt u instappen in het participatieproces om zo mee te denken en op de hoogte te blijven.

We staan aan het begin van de procedure. Dit is de verkenningsfase. Het effect op de directe leefomgeving is nog niet tastbaar en duidelijk. Bovendien is waterstof voor veel mensen een nieuw onderwerp. Hierdoor merken we dat er vooral veel behoefte is aan *informatie* om op de hoogte te blijven van het project en meer specifiek over waterstoftransport. Daarnaast zijn er ook mensen die wel al goed betrokken wil blijven door *mee te denken*. We bieden daarom een mix van deze twee vormen aan, deels online en deels offline.

Informereren: vijf manieren om op de hoogte te blijven

1. Inloopbijeenkomst/kennissessie

Tegelijkertijd met dit Participatieplan is de concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (concept-NRD) gepubliceerd. Hiervoor nodigt EZK in samenwerking met HNS de omwonenden en bedrijven in en rondom het projectgebied weer uit voor fysieke inloopbijeenkomsten, namelijk in Oranjedorp en Elim. Deze inloopbijeenkomsten zijn waarschijnlijk in februari 2024.

Extra: kennissessie Milieueffectrapport (zoals over veiligheid waterstof)

Externe veiligheid is een belangrijk onderdeel van de aanleg van het waterstofnetwerk. De mogelijke tracés worden onder andere beoordeeld op deze externe veiligheid. De resultaten hiervan komen in een Milieueffectrapport. Iedereen kan hierover vragen stellen tijdens de inloopbijeenkomsten voor de concept-NRD. Daarnaast kan HNS kennissessies organiseren, als meer verdieping gewenst is. Tijdens zo'n sessie kunnen verdiepende vragen worden gesteld over de onderdelen die voor het Milieueffectrapport worden onderzocht. Bijvoorbeeld veiligheid, luchtkwaliteit en de impact van geluid. Als dat mogelijk blijkt, kunnen deze kennissessies samen georganiseerd worden met andere instanties, bedrijven en projecten. Denk hierbij aan de provincies Groningen, Drenthe en Overijssel en de gemeenten en andere (waterstof) initiatieven.

Vragen over aansluiting op het waterstofnetwerk (buiten scope)

Aansluitingen op het netwerk vallen buiten ons project. Bedrijven met vragen en opmerkingen over een mogelijke aansluiting kunnen deze stellen aan de afdeling van HNS, die zich hier wel mee bezighoudt. Deze afdeling geeft informatie over de mogelijkheden en de voorwaarden. Kijk hiervoor ook op de website www.hynetwork.nl/klant-worden. Voor een breder bereik is er contact met de vertegenwoordigers en belangenverenigingen van de bedrijven. Denk hierbij aan bedrijven met bestaande productielocaties en partijen met waterstofplannen.

2. Website Hynetwork Services en Rijksdienst voor Ondernemen

WNDO heeft een eigen pagina op de website van Hynetwork Services. Op www.hynetwork.nl/drenthe-overijssel vindt u veel informatie over het waterstofnetwerk WNDO, zoals over de rol van het waterstofnetwerk bij de verduurzaming van de industrie. HNS vult de website regelmatig aan op basis van de vragen die we krijgen uit de omgeving. Via deze website kunt u ook contact opnemen met HNS. Het Rijk heeft een website voor Waterstofnetwerk Drenthe Overijssel waar meer informatie staat over de procedure en waar alle documenten op worden gepubliceerd: www.rvo.nl/waterstofnetwerk-drenthe-overijssel.

3. Digitale nieuwsbrief HNS

Via de projectsite www.hynetwork.nl/drenthe-overijssel kunt u zich aanmelden voor de e-mailnieuwsbrief van HNS. Deze is speciaal voor iedereen in de omgeving van WNDO. De eerste nieuwsbrief wordt in november verstuurd. Bij elke mijlpaal binnen het project zullen we een digitale nieuwsbrief sturen.

4. Informatie via sociale media (Instagram en Facebook)

Informatie over het waterstofnetwerk en het belang van waterstof voor het terugdringen van onze CO₂-uitstoot in de industrie brengt HNS onder de aandacht met campagnes via sociale media. Deze campagnes zijn speciaal gericht op de omgeving van WNDO. Enkele weken voor elke zogenoemde participatiemijlpaal start HNS met een informerende campagne via Instagram en Facebook.

5. Informatie over waterstof en de rol binnen de energietransitie

We hebben veel vragen over productie en het (thuis) gebruiken van waterstof gekregen. WNDO is een onderdeel van de waterstofketen, maar gaat enkel over het transport van waterstof in buisleidingen onder hoge druk voor de grote industrie. Om dit uit te leggen is hier een korte animatiefilm over gemaakt: "Waterstof: onmisbaar in de energietransitie" (www.youtube.com/watch?v=FyLeD8J82dw). Daarnaast staan er op het Youtube-kanaal van Gasunie meer filmpjes over waterstof en de industrie en het waterstofnetwerk op zee. Kijk op: www.youtube.com/@GasunieTube/videos.

Meedenken: twee manieren om betrokken te blijven

1. Een-op-een of geclusterde gesprekken (in groepjes)

In de voorbereiding en start van de participatie gaven sommige belanghebbenden aan dat ze graag mee willen denken over bepaalde onderwerpen. Deze groep kan met HNS in gesprek gaan. Dit kan in een een-op-een gesprek of in een sessie met meerdere vertegenwoordigers van belanghebbenden tegelijk. Deze gezamenlijke sessie noemen we een geclusterd gesprek.

Naast een update over het project en de tracé-alternatieven, gingen deze gesprekken over de aandachtspunten voor het milieueffectrapport (MER) en de Integrale Effect Analyse (IEA). De mensen die hierbij waren, waren vertegenwoordigers van de burgerinitiatieven, bezoekers van de inloopbijeenkomsten en mensen die op de inloopavonden en/of in de

reactie aangaven hierover mee te willen denken. De punten die in de gesprekken aan bod kwamen, worden zo goed als mogelijk meegenomen onder het aspect 'omgeving' in de IEA. Het gaat dan om punten voor het project per tracé-alternatief.

Ook wanneer het project een duidelijkere vorm krijgt en vaststaat wat het tracé is, kunt u met HNS meedenken. Denk hierbij aan hoe we de impact (zoals overlast) van de aanleg kunnen verminderen, hoe we de omgeving het beste over de verschillende werkzaamheden kunnen informeren en wat mogelijke kansen zijn (zoals werk met werk maken). Wilt u hierover meedenken? Stuur dan een e-mail naar info@hynetwork.nl om u aan te melden.

2. Schriftelijk reageren op de plannen

Tijdens het project zijn er een paar momenten waarop u officieel kunt reageren op de plannen. Via publicaties van advertenties in huis-aan-huis bladen en via gemeenten kunt u lezen wanneer deze documenten ter inzage gaan. Op deze formele momenten kan iedereen meedenken en een reactie/zienswijze indienen op de gepubliceerde documenten op www.rvo.nl/waterstofnetwerk-drenthe-overijssel, de website van Bureau Energieprojecten. Tijdens de fysieke inloopbijeenkomsten zijn er ook notulisten aanwezig die u kunnen helpen om een reactie/zienswijze op te stellen.

Wat komt in een latere fase aan bod?

We hebben ook andere ideeën over op de hoogte blijven en meedenken gehoord. Denk hierbij aan een *fysiek bezoekerspunt*, een *klankbordgroep* en een *kansenkaart*. Deze en andere ideeën onderzoeken we in een latere fase van het project. Deze werken wij waar nodig uit, waarna we een bijgewerkt participatieplan publiceren.

2.3 Lokale dorpsbelangen en -raden

Wie zijn dit? Dit zijn belangengroepen die zich zorgen maken over de leefbaarheid in Drenthe en Overijssel. Zij hebben openlijk hun zorgen aangekaart over gezondheid, milieu, natuur en veiligheid. Er zijn ook zorgen over de regie over alle ruimtelijke ontwikkelingen die in Drenthe en (het noordelijke deel van) Overijssel spelen.

Belangengroepen bestaan uit bewoners rondom de tracé-alternatieven en varianten. Zij praten namens een deel van de bewoners (zie paragraaf 2.2). We hebben nu verschillende belangengroepen in beeld: Erkende Overleg Partners (EOP's), Dorpscoöperaties, Vereniging voor Plaatselijk Belang/Dorpsbelangen/Dorpsraden, Streekbelangen in de Oranjedorp, Nieuw Dordrecht, Dedemsvaart, Hollandscheveld, Nieuweroord, Nieuw Ballinge, Witteveen, Eeserveen, Borger, Drouwen, Bronneger en Bronnegerveen, Gieterveen, Nieuwediep/Bareveld, Gasselternijveen, Dalen, Dalerpeel, Nieuw Amsterdam/Veenoord, Schoonebeek, Erica, Varsen, Gasselternijveen, Gasselte/Kostvliet, Industrie Kring Avereest, De Belt/Schuinesloot, Slagharen, Lutten, Barger-Oosterveld, Klazienaveen, Zandpol, Daler, Witharen, Vilsteren, Vinkenbuurt en buurtverenigingen in Loeksham en De Peel, Wijkverenigingen Rietlanden en Woonparc Sandur. Wanneer het tracé vaststaat, betreft HNS ook de Fietsersbond en de Voetgangersbond.

Voor de start van de projectprocedure heeft HNS contact gezocht met een deel van deze belangengroepen om kennis te maken. Hieruit kwam naar voren dat ze graag op de hoogte

gehouden willen worden van de voortgang van het project, zoals de mijlpalen en gepubliceerde documenten. Daarnaast willen de belangengroepen concrete informatie ontvangen over de impact van het project op de leefbaarheid van de omgeving en willen zij hier vragen over kunnen stellen. Van de mogelijkheid om in een gezamenlijke werksessie gebiedsinformatie te delen en vragen te stellen is door één dorpsraad gebruik gemaakt.

In volgende gesprekken kunnen zij onder andere hun aandachtspunten voor het milieueffectrapport en de Integrale Effecten Analyse aan ons vertellen. Tot slot kunnen ze hun vragen stellen tijdens de mogelijke kennissessies over het milieueffectrapport (zie paragraaf 2.2 voor meer over deze kennissessies).

2.4 Professionele en maatschappelijke organisaties

Wie zijn dit? Dit zijn maatschappelijke organisaties die zich inhoudelijk betrokken voelen, los van de locatie. Voorbeelden zijn vertegenwoordigers van kabelexploitanten en grondeigenaren, maar ook organisaties die zich sterk maken voor natuur en milieu.

In de studies die HNS uitvoert voor het milieueffectrapport en de benodigde vergunningen besteden we aandacht aan milieu, natuur en andere belangrijke maatschappelijke waarden. HNS houdt de maatschappelijke organisaties die bekend zijn bij ons rechtstreeks op de hoogte over het project en de besluitvormingsprocedure. Bovendien overlegt HNS met een deel van deze organisaties over het opstellen van de concept-NRD en de te onderzoeken tracé-alternatieven. Als de organisaties dat willen, kan HNS individueel in gesprek gaan met hen. HNS heeft voor het opstellen van de concept-NRD kennissessies met deze partijen georganiseerd om gerichte gebiedskennis te krijgen en deze gebruikt voor de notitie.

Ook kan HNS kennissessies organiseren waarin de lokale kennis van de aanwezigen gebruikt wordt bij het verkennen van de tracé-alternatieven. Denk hierbij aan kennis over kruisingen van wegen, spoor en waterkeringen, en over natuur, boringen en veiligheid.

Vier soorten professionele en maatschappelijke organisaties met belangen

1. Natuur- en milieuorganisaties

De werkzaamheden voor het waterstofnetwerk kunnen tijdelijk gevolgen hebben voor de omliggende natuur en het milieu. HNS overlegt met natuur- en milieuorganisaties als direct belanghebbende partijen en houdt ze op de hoogte. Deze partijen zijn onder andere, Staatsbosbeheer, Natuur-en Milieufederatie Drenthe, Stichting Het Drentse Landschap en Natuurmonumenten. De partijen die ook bevoegd gezag en beheerder zijn van natuurgebieden, zijn uitgenodigd voor werksessies. In deze werksessies verkennen we samen de mogelijke tracés.

2. (Private) grondeigenaren

HNS brengt in beeld welke stukken grond misschien kruisen met de tracé-alternatieven. HNS organiseert een algemene inloopbijeenkomst en gaat ook een-op-een in gesprek met de (private) grondeigenaren van deze percelen. Uiteindelijk wil HNS samen afspraken maken, via het zakelijk recht. De meeste grondeigenaren zijn ook bewoners van het plangebied. Natuurlijk mogen zij daarom ook meedoen aan de overige manieren van participatie.

3. Eigenaren van kabels en leidingen

Er liggen al kabels en leidingen in de grond. Deze zijn van bijvoorbeeld regionale netbeheerders Enexis, Rendo of Cogas en private eigenaren. De eigenaren weten zelf het meest over hun eigen ondergrondse infrastructuur. Zij kunnen daarom ideeën en oplossingen hebben voor het inpassen of verleggen van deze kabels en leidingen in relatie tot het waterstofnetwerk WNDO. HNS brengt deze organisaties op de hoogte over de verschillende tracé-alternatieven. Daarnaast zijn zij ook uitgenodigd voor de werksessies waarin deze alternatieven zijn verkend. Hun kennis en advies wordt meegewogen in de besluiten.

4. NGO's (niet-gouvernementele organisaties)

HNS werkt met verschillende NGO's samen, bijvoorbeeld in de Waterstofcoalitie (lees hier hun [Waterstofpact](#) van 2021). Zo is er zicht op het maatschappelijk belang van projecten. We informeren deze NGO's regelmatig over de voortgang van het project. Ook vragen wij hoe zij zelf betrokken willen worden.

2.5 Bestuurs- en overheidsorganen

Wie zijn dit? Overheden op landelijk, regionaal en lokaal niveau. Denk daarbij aan de Provincie, gemeenten, waterschappen, omgevingsdiensten, veiligheidsregio's en weg-, water- en railbeheerders.

Deze overheidspartijen hebben verschillende rollen. Aan de ene kant zijn ze het bevoegd gezag voor vergunningen. Aan de andere kant hebben ze ook eigen belangen waarmee we in het project rekening willen houden. Het politiek-bestuurlijk proces loopt gelijk aan de officiële participatiemomenten van de projectprocedure (zie figuur 2). Dit proces wordt gecoördineerd door EZK. We nemen verschillende bestuurs- en overheidsorganen mee in het participatieproces, laten ons adviseren door hen en betrekken hen bij de voortgang van het project. Dit gebeurt zowel op ambtelijk als op bestuurlijk niveau.

A. Ambtelijk – eerste contactpersonen overheden en bevoegde gezagen

Contact: één-op-één en in grotere groepen

HNS heeft regelmatig overleg over de voortgang van het project met mensen van overheden en bevoegde gezagen. Dit zijn onder andere programma-managers, gebiedsregisseurs, beleidsadviseurs en projectleiders van de lokale gemeenten, provincies Groningen, Drenthe en Overijssel, veiligheidsregio Drenthe, waterbeheerders (Rijkswaterstaat, waterschap Hunze en Aa's en Vechtstromen), RUD Drenthe, wegbeheerders (RWS, provincie Drenthe en provincie Overijssel), rail- en stationbeheerders (ProRail, NS).

Daarnaast vraagt HNS naar de belangen en wensen van deze organisaties. Ook vraagt HNS om advies over het betrekken en informeren van de organisaties en hun bewoners, bestuurders en gemeenteraad. In deze een-op-een overleggen staat HNS open voor suggesties. Denk hierbij aan verzoeken voor gecombineerde overleggen of voor het bespreken van andere onderwerpen.

Op 15 september 2023 heeft HNS een plenaire werksessie georganiseerd voor de in deze paragraaf (en een deel van de in paragraaf 2.4) genoemde partijen met kennis over het gebied. Doel van deze

sessie was om aandachtspunten op te halen voor de voorlopig verkende tracés van WNDO. Het resultaat van deze sessie is te zien op de website www.hynetwork.nl/drenthe-overijssel onder het kopje Publicaties.

Naarmate we dichterbij de werkzaamheden voor de aanleg komen, zal HNS ook een kansenkaart opstellen met overheidspartijen. Dit gebeurt in samenwerking met bewoners en bedrijven. De kaart gaat in op 'meekoppelkansen' of verbeteringen van de werkzaamheden ten aanzien van andere ontwikkelingen in het gebied. In een nieuwere versie van het participatieplan wordt deze kaart getoond.

Ambtelijke werkgroep (door EZK)

EZK heeft een ambtelijke werkgroep opgericht. In deze werkgroep zitten vertegenwoordigers van de betrokken gemeenten en de provincies Groningen, Drenthe en Overijssel. In dit overleg is er afstemming over de producten en de verschillende processtappen (zoals planning vergunningen en ruimtelijke besluiten). We raadplegen deze werkgroep en maken gebruik van de aanwezige kennis en ervaring. Hierin bespreken we ook de samenhang met andere plannen en opgaven in het gebied. In de werkgroep wordt ook het participatieproces besproken voor advies hierover. De werkgroep adviseert en geeft input aan de Bestuurlijke Overleggen, onder andere over een reactie op het voorontwerp van het tracé. De ambtelijke werkgroep komt samen bij mijlpalen van het project.

Communicatieoverleg

EZK organiseert periodiek een communicatieoverleg met de communicatieadviseurs van de betrokken gemeenten en de provincies Groningen, Drenthe en Overijssel. Dit is de communicatiewerkgroep. Daarin vragen we advies over de participatie-/ en communicatieaanpak en halen we input op over wat er speelt in de omgeving. Ook bespreken we de samenhang van het project met andere plannen en opgaven in het gebied.

B. Bestuurlijk – gemeenten en provincie (door EZK)

We betrekken bestuurders bij het besluitvormingsproces. EZK heeft een Bestuurlijk Overleg opgericht. In dit overleg zitten de bestuurders en directeurs van dezelfde organisaties als van de ambtelijke werkgroep. In het Bestuurlijk Overleg stemmen we met elkaar af over de verschillende procedurele stappen van de ruimtelijke inpassing van WNDO. Als bestuurders van gemeenten of provincie dat wensen, kunnen we de gemeenteraden of Provinciale Staten informeren over het project.

C. Landelijk – Tweede Kamer (door EZK)

Het is belangrijk om de leden van de Tweede Kamer te informeren en betrekken bij het project. Via het Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (MIEK) delen we de voortgang van het project (als onderdeel van het landelijke Waterstofnetwerk Nederland) met de Tweede Kamer. Ook wordt de minister wordt op de hoogte gesteld van de voortgang door verschillende nota's.

BIJLAGE A. PARTICIPATIEKALENDER - WAT GEBEURT WANNEER?

Tot aan het zogenoemde ‘onherroepelijk projectbesluit’ (*medio 2026*) zijn er verschillende momenten waarop we de omgeving betrekken bij het Waterstofnetwerk Drenthe Overijssel. De volgende tabel is een overzicht van de stappen van de besluitvorming en de manier van participatie die daarbij hoort. De tabel volgt de projectprocedure, oftewel de aanpak van het project. U ziet in deze tabel op welke momenten de officiële documenten worden gepubliceerd en u ze kunt inzien. Ook leest u wanneer en hoe u kunt meedenken of bijdragen. De momenten waarop u formeel een zienswijze kunt indienen zijn blauw gemaakt. Al afgeronde stappen zijn grijs. De planning is een voorlopige planning.

Stap in het proces	Manier van participatie
Kennisgeving Voornemen en voorstel voor Participatie (VenP) (Juni 2023)	Informereren, vragen en reacties ophalen, inspraak Het projectteam WNDO zoekt contact met de brede omgeving (burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen). Het is de start van de verkenning. We informeren de omgeving op hoofdlijnen. Wie dat wil, kan meedenken over bijvoorbeeld: <ul style="list-style-type: none"> • de mogelijke tracés (daar waar de leiding komt te liggen); • en hoe u betrokken wilt zijn bij het project. Middelen waarmee we u betrekken: <ul style="list-style-type: none"> • Publicatie in Staatscourant en huis-aan-huisbladen • Publicatie op www.rvo.nl/waterstofnetwerk-do • Nieuwsbericht op website: www.hynetwork.nl/drenthe-overijssel • Openbare informatiebijeenkomsten in juni 2023 • Digitale bijeenkomst (webinar) in juni 2023 • Een-op-een gesprekken met stakeholders
Inventarisatie alternatieven voor het waterstofnetwerk en het beoordelingskader (Medio 2023)	Vragen en reacties ophalen Het projectteam WNDO raadpleegt andere overheden, bevoegde gezagen en belangenorganisaties. Deze partijen kunnen meedenken, informatie aanleveren over de tracé-alternatieven en aandachtspunten adviseren voor de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor het MER. Middelen waarmee we u betrekken: <ul style="list-style-type: none"> • Geïntegreerde interactieve werksessies • Eén-op-één gesprekken of geclusterde gesprekken (in groepjes) • Nieuwsbrief WNDO
Concept Notitie Reikwijdte en Detailniveau (concept-NRD) (Begin 2024)	Informereren, reacties ophalen, inspraak Het projectteam WNDO informeert in deze notitie wat we gaan onderzoeken in de Milieu Effect Rapportage (MER), hoe we dat gaan doen en op welk detailniveau. Daarbij komt ook te staan welke tracé-alternatieven worden onderzocht in het MER. Daarnaast werken we het participatieplan bij. Deze reacties wegen mee bij het opstellen van de NRD. Middelen waarmee we u betrekken: <ul style="list-style-type: none"> • Publicatie in Staatscourant en huis-aan-huisbladen • Publicatie op www.rvo.nl/waterstofnetwerk-do • Openbare informatiebijeenkomsten in januari 2024 • Raadpleging Commissie MER • Bestuurlijke overleggen (door EZK)

	<ul style="list-style-type: none"> • Eén-op-één gesprekken of geclusterde gesprekken (in groepjes) • Website: www.hynetwork.nl/drenthe-overijssel • Nieuwsbrief WNDO • Kennisverspreiding project
<p>Vaststellen definitieve Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) (Medio 2024)</p>	<p>Informereren</p> <p>Het projectteam WNDO informeert de brede omgeving over de definitief vastgestelde NRD. Hierin staan de in het MER te onderzoeken alternatieven voor het tracé en hoe deze worden beoordeeld.</p> <p>Middelen waarmee we u betrekken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Publicatie op www.rvo.nl/waterstofnetwerk-do • Website: www.hynetwork.nl/drenthe-overijssel • Nieuwsbrief WNDO
<p>Milieueffectrapport (MER), gevolgd door een Integrale Effecten Analyse (IEA) en concept voorkeursalternatief (Eind 2024)</p>	<p>Informereren, vragen en reacties ophalen</p> <p>Het projectteam WNDO raadpleegt bestuurs- en overheidsorganen, en professionele en maatschappelijke organisaties over het milieueffectrapport en de Integrale Effecten Analyse (IEA). Vervolgens stellen we een IEA op aan de hand van de aspecten Milieu (uit het MER), Kosten, Omgeving, Techniek en Toekomstvastheid.</p> <p>Middelen waarmee we u betrekken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kennissessies MER • Raadpleging Commissie MER • Een-op-een gesprekken of geclusterde gesprekken (in groepjes) met belanghebbenden • Bestuurlijke overleggen (door EZK) • Website: www.hynetwork.nl/drenthe-overijssel • Nieuwsbrief WNDO
<p>Integrale Effecten Analyse (IEA) en concept voorkeursalternatief (Eind 2024)</p>	<p>Informereren, reacties ophalen, inspraak</p> <p>EZK legt de Integrale Effecten Analyse ter inzage samen met een concept-voorkeursalternatief. Iedereen die dat wil, kan erop reageren. Ook werken we het participatieplan bij.</p> <p>Middelen waarmee we u betrekken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Publicatie in Staatscourant en huis-aan-huisbladen • Publicatie op www.rvo.nl/waterstofnetwerk-do • Openbare informatiebijeenkomsten • Website: www.hynetwork.nl/drenthe-overijssel • Nieuwsbrief WNDO
<p>Keuze voorkeursalternatief (VKA) (Begin 2025)</p>	<p>Informereren, reacties en advies ophalen</p> <p>De ministers kiezen het voorkeursalternatief. Het projectteam WNDO raadpleegt bevoegde gezagen en vergunningverleners over de IEA en het concept voorkeursalternatief. We vragen een regio-advies aan de regionale overheden. Ook de reacties op de IEA en het concept voorkeursalternatief worden bij de keuze betrokken. Het definitief gekozen voorkeursalternatief nemen we op in het ontwerp projectbesluit (zie volgende stap).</p> <p>Middelen waarmee we u betrekken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een-op-een gesprekken of geclusterde gesprekken (in groepjes) met belanghebbenden

	<ul style="list-style-type: none"> • Bestuurlijke overleggen (door EZK) • Website: www.hynetwork.nl/drenthe-overijssel • Nieuwsbrief WNDO
<p>Ontwerp projectbesluit EZK en overige ontwerp besluiten (Eind 2025)</p>	<p>Informereren, reacties ophalen</p> <p>Vooraf aan het ter inzage leggen van het ontwerp projectbesluit en de overige ontwerpbesluiten (zie volgende stap) raadpleegt en informeert het projectteam waterstofnetwerk WNDO vergunningverlenende partijen.</p> <p>Middelen waarmee we u betrekken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een-op-een gesprekken of geclusterde gesprekken (in groepjes) met belanghebbenden • Website: www.hynetwork.nl/drenthe-overijssel • Nieuwsbrief WNDO
<p>Terinzagelegging ontwerp projectbesluit en overige ontwerp besluiten en mogelijkheid van zienswijze (Eind 2025)</p>	<p>Informereren, inspraak</p> <p>EZK legt het ontwerp projectbesluit en overige ontwerpbesluiten ter inzage. Iedereen die dat wil, kan een zienswijze indienen.</p> <p>Middelen waarmee we u betrekken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Publicatie in Staatscourant en huis-aan-huisbladen • Publicatie op www.rvo.nl/waterstofnetwerk-do • Openbare informatiebijeenkomsten • Website: www.hynetwork.nl/drenthe-overijssel • Nieuwsbrief WNDO
<p>Terinzagelegging definitieve besluiten en mogelijkheid van beroep (Begin 2026)</p>	<p>Informereren, beroep</p> <p>EZK legt het definitief projectbesluit en overige besluiten ter inzage. Belanghebbenden die het niet eens zijn met het vastgestelde projectbesluit en overige besluiten kunnen beroep aantekenen bij de Raad van State.</p> <p>Middelen waarmee we u betrekken:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Publicatie in Staatscourant en huis-aan-huisbladen • Publicatie op www.rvo.nl/waterstofnetwerk-do • Hoger beroep • Website: www.hynetwork.nl/drenthe-overijssel • Nieuwsbrief WNDO
<p>Onherroepelijk projectbesluit en overige besluiten (Medio 2026)</p>	<p>Uitspraak Raad van State na behandeling van mogelijke beroepen.</p>